

Posudek na diplomovou Daniela Slavíka

Srbská menšina v bánském Chorvatsku v letech 1881-1914, Praha 2006, 109 s., rkp.

Existence srbské komunity v Chorvatsku představovala v moderních dějinách Balkánu jeden z významných zdrojů společenského a politického napětí. Bylo tomu tak zvláště v éře Nezávislého státu Chorvatsko a potom v první polovině 90. let minulého století, tedy v obdobích, kdy došlo k pokusům o jednostranné násilné řešení problémů vyplývajících z multietnického charakteru Chorvatska. Je proto pozoruhodné, že v české historiografii doposud neexistuje souhrnná analýza tohoto dějinného fenoménu. Z tohoto důvodu lze hodnotit volbu tématu, o kterém ve své diplomové práci pojednává Daniel Slavík, jako šťastnou.

Diplomant se zabývá vývojem srbské komunity v bánském Chorvatsku v období od faktického rozpuštění vojenské hranice do vypuknutí první světové války. Chronologické vymezení je zcela opodstatněné. Autor posuzované práce se věnuje první etapě dějin srbské komunity v Chorvatsku po jejím opožděném vstupu do moderní éry. V textu práce přitom čtenář nalezne i nezbytné vysvětlení historického pozadí procesů, které se odehrávaly ve třech dekádách na přelomu 19. a 20. století. Za správné považuji, že se D. Slavík koncentroval na problematiku vývoje srbské komunity v bánském Chorvatsku a vyhnul se zkoumání podobných procesů v Dalmácii. V Předlitavsku měl totiž vývoj srbské komunity zcela specifický průběh a v rámci jedné diplomové práce by bylo velmi obtížné vysvětlit oba do značné míry autonomní historické fenomény.

D. Slavík promyšleně koncipoval výklad. Nepojednává o zvolené problematice chronologicky, ale vysvětluje základní okruhy problémů spojené s existencí srbské komunity v bánském Chorvatsku. Dokázal se přitom vyhnout nástrahám ohrožujícím úspěšné zpracování zvoleného tématu. Na jedné straně se mu podařilo nezatížit výklad přespříliš

podrobným rozbohem vztahů srbské komunity s chorvatským prostředím, s uherskými úřady či srbským státem, na druhé straně je jeho analýza logicky zasazena do širšího společenského a politického kontextu.

Za velmi zdařilé považuji především úvodní kapitoly posuzovaného textu. D. Slavík v nich dokázal srozumitelně vysvětlit zvláštnosti postavení srbské komunity v bánském Chorvatsku, vyplývající mj. z geografického rozložení jejích sídelních oblastí, její sociální struktury a specifické, historicky vzniklé mentality. Velmi solidně je zpracována i kapitola o pravoslavné církvi, která měla v srbské komunitě výraznou roli, nejen jako nositel náboženských, ale také národních tradic. Méně obratně jsou stylizované pasáže věnované vývoji obou hlavních srbských politických stran (či spíše politických proudů) působících v bánském Chorvatsku. Nutno však podotknout, že kvůli programové amorfности, častým změnám politického kursu nezávislých i radikálů a řadě dalších okolností je analýza počátku politického života srbského etnika v Chorvatsku neobyčejně složitá. Daniel Slavík se přitom dokázal vyhnout popisu jednotlivostí a dílčích – pro další vývoj nepodstatných – událostí a zvratů. V této souvislosti nepovažuji za nedostatek absenci detailnějšího rozboru záhřebského velezrádného procesu, který je díky Masarykově angažmá v českém prostředí nejznámější událostí související s dějinami prečanských Srbů v období před první světovou válkou.

Daniel Slavík vycházel při přípravě diplomové práce takřka výhradně ze sekundární literatury. To by samo o sobě nebylo závažnějším nedostatkem. Nelze si však nepovšimnout dosti omezeného počtu titulů, které diplomant prostudoval. Přitom jen pouhé nahlédnutí do příslušné bibliografické poznámky v syntéze *Istorija srpskog naroda* ukazuje, kolik významných prací vydaných v období, kdy analýza dějin chorvatských Srbů nebyla pro chorvatskou a srbskou historiografii prvořadým politikem, uniklo Slavíkově pozornosti. Na druhé straně je třeba konstatovat, že diplomant si dokázal udržet kritickou distanci od tendenčních hodnocení a závěrů obsažených například v Krestićových pracích.

Posuzovaná diplomová práce nevznikala bez komplikací. Daniel Slavík některé pasáže několikrát přepracovával a upravoval. Dlouhé úsilí však nebylo bez efektu. Výsledkem je solidní text, který podle mého přesvědčení může být obhájen v rámci státní závěrečné zkoušky na oboru historie.

navrhovaná známka: velmi dobře

V Praze, 10. května 2006

Doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.

vedoucí diplomové práce